

แม่

แม่ในความคิดของคนไทยในปัจจุบัน บ้างอาจจะหมายถึงคนภูเขาที่มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเร่ร่อน เป็นพวกทำไร่เลื่อนลอย บ้างอาจนึกไปถึงวิถีชีวิตแบบบรรพกาลที่เคยเห็นตามหนังภาพยนตร์ และบ้างก็ยังคิดว่าแม่คือคนภูเขาที่เป็นคนละเผ่าพันธุ์กับตน และเห็นเป็นของแปลก พลาดไม่ได้ที่จะต้องไปท่องเที่ยวยังหมู่บ้านแม่ ถ้ารูปด้วยกันเป็นที่ระลึกสักหนึ่งใบ ชื่อของกระจุกกระจิกจากเด็กแม่วัย 2-3 ขวบ ด้วยความสงสัยว่าใครเลยจะคาดคิดว่าแม่ ก็มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจเป็นของตัวเองเช่นกัน

ชาวเขาเผ่าแม่ เรียกตนเองว่า "ฮม้ง" หรือ "ม้ง" มีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมไม่แน่ชัด มีข้อสันนิษฐานแตกต่างกันเป็นหลายทาง บ้างมีความเห็นว่า ชาวแม่เป็นเผ่าพันธุ์อิสระหรือไม่ก็เป็นเผ่าพันธุ์ผสม มีข้อสันนิษฐานหนึ่งกล่าวว่าถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวแม่อยู่ทางแถบเหนือของเอเชีย เมื่ออพยพลงใต้ได้ผสมกับเผ่าพันธุ์อื่น ๆ บ้างในช่วงของการอพยพ มีตำนานที่เล่าขานกันในหมู่ชาวแม่ในประเทศจีนว่า บรรพบุรุษของพวกเขาค่อยอยู่ในพื้นที่ที่หนาวเย็นมาก ต่อมาจึงได้อพยพเข้าสู่อาณาเขตที่เป็นประเทศจีนปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม หลักฐานจากเอกสารเก่าแก่ที่สุดของจีนที่กล่าวถึงชื่อแม่ประมาณ ๔,๑๐๐ ปีก่อน ระบุว่าแม่อยู่ในลุ่มน้ำเหลืองแล้ว แต่การใช้ชื่อแม่ในเอกสารจีนอาจมีความสับสนอยู่บ้าง เนื่องจากในบางช่วงของประวัติศาสตร์ ชื่อแม่ได้ขาดหายไปจากเอกสารโดยมีคำว่า หมาน (คนป่าเถื่อนหรืออนารยะชน) มาใช้เรียกชนชาติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เชื้อสายจีน หลักฐานเหล่านี้ยังได้กล่าวถึงการทำสงครามระหว่างชาวแม่กับจีนเรื่อยมา จนกระทั่งมาถึงสมัยราชวงศ์หมิง (หมิง) ที่จีนได้ใช้กองทัพขนาดใหญ่รุกเข้าสู่พื้นที่ของชาวแม่ อันเป็นเหตุผลักดันให้พวกเขาจำต้องอพยพหนีรนลงมาทางใต้และตะวันตกเฉียงใต้ การปะทะกันยังเกิดขึ้นเรื่อยมาจนถึงสมัยราชวงศ์แมนจู ทำให้ส่วนหนึ่งที่ขอมอยู่ในอำนาจของจีนเกิดการผสมผสานกันมากขึ้น และอีกส่วนหนึ่งที่มีการหนีรนลงทางใต้ จนเข้าสู่ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม ลาว และไทย รวมทั้งเข้าสู่บางส่วนของรัฐฉานในพม่าด้วย คำว่า แม่ หรือ เหมียว หรือ เมียว ในสำเนียงจีน มีผู้ลงความเห็นว่าไปหลายทาง บ้างก็ว่าหมายถึงคนป่าเถื่อน บ้างก็ว่าหมายถึงคนพื้นเมือง และยังมีผู้กล่าวว่าเป็นการเรียกเปรียบเทียบกับเสียงของแม เพราะภาษาพูดของพวกเขาสงเหมือนเสียงแมร้อง

อย่างไรก็ตาม มีผู้วิเคราะห์คำว่าเหมียวในภาษาจีนว่าเกิดจากการผสมกันของคำสองคำ คือคำว่า ดันพีช่อน และคำว่า พุงนา จึงถูกอธิบายว่าเป็นคนอ่อนที่เพิ่งเริ่มออกในนา และมีการตีความว่าเป็นการหมายถึงคนพื้นเมือง คืออยู่มาก่อนพวกชาวจีน สำหรับคำเรียกชื่อกลุ่มของตนเองว่า ฮม้ง หรือ ม้ง ตามสำเนียงกลุ่มย่อยนั้น โดยทั่วไปพวกเขาไม่สามารถบอกความหมายได้ แต่มีผู้ให้ความหมายว่าหมายถึง อิสระชน

ตามหลักฐานเอกสารจีนระบุว่านับตั้งแต่สมัยราชวงศ์หยวน (ค.ศ.๑๒๗๑-๑๓๖๘) ชาวแม่แบ่งเป็นกลุ่มย่อยคือ แม่ดอก (ฮวาแม่) แม่ขาว (ไปแม่) และแม่น้ำเงิน (ชิงแม่) ต่อมาในสมัยราชวงศ์ชิงตอนต้น (ประมาณ ค.ศ.๑๖๔๔) เอกสารระบุว่าแม่ขาว (ไปแม่) แม่ดอก (ฮวาแม่) แม่น้ำเงิน (ชิงแม่) แม่ดำ (ไฮแม่) และแม่แดง (หุงแม่) อย่างไรก็ตามมีผู้นับชื่อเรียกกลุ่มแม่ต่าง ๆ เป็นภาษาจีนว่ามีไม่น้อยกว่า ๕๐ ชื่อ ไปจนถึง ๘๐ - ๙๐ ชื่อ ในมณฑลไกวเจา แต่หากเป็นชื่อที่เรียกโดยภาษาแม่เอง มีผู้ระบุว่าเพียง ๑๐ ชื่อเท่านั้น

สำหรับกลุ่มย่อยของชาวแม้วในประเทศไทย สามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑) **ม้งจ๊ว** อาจแปลได้ว่าม้งเขียว หรือม้งน้ำเงิน ชาวแม้วกลุ่มนี้จะเรียกตนเองว่าม้งโดยไม่มีเสียง "ฮ" นำ พวกเขามักจะถูกเรียกในภาษาไทยว่า แม้วดำ แม้วลาย หรือแม้วดอก ส่วนชาวแม้วอีกกลุ่มย่อยหนึ่งมักนิยมเรียกพวก เขาว่า สม้งเหล่ง ซึ่งอาจแปลได้ว่า สม้งลาย

๒) **สม้งเตือ** แปลว่า สม้งขาว เป็นชื่อที่พวกเขาเรียกตนเองโดยมีเสียง "ฮ" นำ คำว่า "สม้ง" ชื่อเรียกเป็น ภาษาไทยก็ใช้ว่า แม้วขาว เคยมีผู้เรียกกลุ่มนี้ว่า แม้วเผือก แต่ไม่เป็นที่นิยมจึงสูญหายไป ส่วนกลุ่มม้งจ๊วจะเรียกพวก เขาว่า ม้งเกลือ ซึ่งก็เป็นคำเดียวกับ สม้งเตือ เช่นกัน แต่ออกสำเนียงต่างกันไป

อย่างไรก็ตามเคยมีผู้กล่าวว่ามีชาวแม้วอีกกลุ่มย่อยหนึ่งเรียกว่า **แม้วกั่ว(ม)บ๊า** อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด น่าน เมื่อ ๓๐ กว่าปีก่อน แต่มีจำนวนไม่มากนักและกำลังถูกกลืนโดยกลุ่มแม้วน้ำเงินในพื้นที่ อันที่จริงกลุ่มดังกล่าว เรียกตนเองว่า สม้งกั่ว(ม)บ๊า หรือออกเสียงในสำเนียง ม้งจ๊ว ว่า ม้งกั่ว(ม)บั้ง ซึ่งอาจแปลได้ว่า สม้งแขนปล้อง จัดเป็น ส่วนหนึ่งของสม้งขาวนั่นเอง เมื่อมีการอพยพของชาวลาวลี้ภัยเข้าสู่ประเทศไทย นับตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๘ เป็นต้นมา ในจำนวนผู้อพยพจะมี สม้งกั่ว(ม)บ๊า รวมอยู่ด้วย แต่ถือว่าเป็นชาวลาวอพยพที่ถูกจัดให้อยู่ตามศูนย์อพยพต่าง ๆ มิใช่ ชาวเขาในประเทศไทย การจำแนกกลุ่มย่อยของชาวแม้วเหล่านี้ ทำได้ง่ายโดยการสังเกตเครื่องแต่งกายตามประเพณี และสำเนียงภาษาที่แตกต่างกัน

การตั้งบ้านเรือน

ในสมัยที่ยังมีการปลูกฝิ่นกันโดยแพร่หลาย ชาวแม้วมักจะตั้งบ้านเรือนอยู่ในระดับประมาณ ๑,๐๐๐ เมตร ขึ้นไปจากระดับน้ำทะเล ต่อมาเมื่อหมู่บ้านส่วนใหญ่เลิกปลูกฝิ่น โดยหันมาปลูกพืชเงินสดชนิดอื่น ๆ ความจำเป็นที่จะต้องตั้งถิ่นฐานบนภูเขาสูง ๆ ก็หมดไป อย่างไรก็ตามการเลือกทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านและตัวบ้าน จำเป็นต้องพิจารณา ดูทำเลที่เหมาะสมตามหลักความเชื่อ เพราะหากเลือกทำเลผิดพลาดอาจทำให้ผู้อาศัยเจ็บป่วยลงได้ ลักษณะบ้าน เรือนตามประเพณี เป็นการปลูกบ้านคร่อมดินโดยการปรับพื้นดินให้ราบเรียบเป็นพื้นเรือน แล้วจึงปลูกตัวบ้านคร่อม ทับลงไป โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ฝายบ้านอาจใช้ไม้ไผ่สับฟากหรือไม้แผ่นที่ใช้ขวานถาก หลังคาอาจใช้ ด้ับหญ้าคาหรือเป็นเกล็ดไม้ ซึ่งชนิดหลังจะมีความทนทานกว่ามาก สามารถอยู่ได้เป็นสิบปีโดยไม่ต้องเปลี่ยนหลังคา ใหม่บ่อย ๆ เหมือนหญ้าคา

ปัจจุบันมีการใช้วัสดุสมัยใหม่กันมากขึ้น รวมทั้งการสร้างบ้านในรูปทรงแบบพื้นราบ ถึงแม้ว่าการจัดภายในบ้าน จะมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มย่อย และต่างกันตามแซ่สกุลก็ตาม องค์ประกอบที่สำคัญภายในบ้านยังคงมี เหมือน ๆ กัน เริ่มตั้งแต่ประตูบ้านด้านที่หันสู่ลาดเขา ส่วนที่ลาดลงซึ่งจัดว่าเป็นประตูด้านหน้า หรือประตูสำคัญ เรียกว่า **ขอจ้งตำ** (หรือขอจ้งตั้ง ในสำเนียงม้งจ๊ว) การประกอบพิธีสำคัญ ๆ เช่น การเรียกขวัญ การส่งวิญญาณผู้ตาย ออกจากบ้าน การแต่งงานจะต้องผ่านประตูนี้ อีกประตูหนึ่งซึ่งอยู่ด้านข้างของตัวบ้าน จัดว่าเป็นประตูธรรมดา เรียกว่า **ขอจ้งลั่ว** โดยทั่วไป กลุ่มม้งจ๊วมักจะไม่มีประตูด้านนี้ ถัดจากประตูสำคัญ จะเป็นห้องนอนของสมาชิกใน ครัวเรือน ซึ่งห้องของหัวหน้าครัวเรือนมักจะเป็นห้องที่อยู่ติดประตู ลูกสาวและลูกชายที่โตแล้วจะนอนแยกห้องกัน เตาไฟมี ๒ แห่ง คือ เตาไฟใหญ่เรียกว่า **ขอส้อ** (หรือขอสู่ในภาษาม้งจ๊ว) ก่อด้วยดิน วางกะทะใบบัวใช้เป็นเตาหุงข้าว

ต้มอาหารสัตว์ ทำอาหารเลี้ยงแขกในพิธี ต้มกลั่นเหล้าและต้มข้อมผ้า ส่วนเตาไฟเล็กเรียกว่า **ข่อจู้** ใช้เป็นที่ทำอาหารประจำวันและต้มน้ำ สมาชิกในบ้านมักจะนั่งพักผ่อนรอบเตาไฟเล็กยามว่าง หิ้งผี เรียกว่า **ท่าเน้ง** (หรือตั้งเน้งในภาษาม้งจั่ว) อยู่ตรงข้ามกับประตูสำคัญ โดยปรกติขี้ข้าวและข้าวโพด จะอยู่ในตัวบ้านด้วย บริเวณริมด้านหนึ่งใกล้กับครกกระเดื่องสำหรับตำข้าว

ในปัจจุบันครกกระเดื่องตำข้าวเริ่มหายไป เพราะมีโรงสีข้าวมาแทนที่ หากมีแขกมาอาศัยพักนอนกลุ่มสมิงเคื่อ จะปูเสื่อให้ตรงบริเวณพื้นที่โล่งกลางบ้าน ในขณะที่กลุ่มม้งจั่ว จะมีแคร่ยกพื้นไว้คอยรับแขกใกล้กับประตูสำคัญ เสากลางบ้านนับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของบ้านด้วย เพราะถือเป็นเสาผีฟ้าเรียกว่า **เย่ต้า** (หรืออีกลั้งในภาษาม้งจั่ว) หรือเทียบได้กับเสาเอกของบ้าน บริเวณใกล้ ๆ กับหิ้งผี จะมีกระดานแผ่นสีขาวปิดข้างฝา เรียกว่า **ลี้กะ** (หรือลี้กั้งในภาษาม้งจั่ว) เป็นผีที่คอยดูแลทุกข์สุขคนในบ้าน ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของบ้านชาวแม้วคือไม่มีบานหน้าต่าง ดังนั้นภายในบ้านจึงค่อนข้างมืด ระยะเวลาที่มีผู้นิยมเจาะช่องหน้าต่างเพิ่มขึ้นทำให้ภายในบ้านดูสว่างขึ้น

ครอบครัวและเครือญาติ

สังคมของชาวแม้ว จัดว่าเป็นสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแบบแซ่สกุล คนในแซ่สกุลเดียวกันถือว่าเป็นญาติพี่น้องกัน แม้จะไม่สามารถสืบบรรพบุรุษร่วมกันได้ก็ตาม ดังนั้น ชายและหญิงจากแซ่สกุลเดียวกัน จึงไม่สามารถแต่งงานกันได้ รวมทั้งไม่อาจมีความสัมพันธ์ทางเพศกันได้ด้วย เนื่องจากชาวแม้วสืบเชื้อสายทางฝ่ายชาย เมื่อหญิงชายแต่งงานกัน ผู้หญิงจะต้องออกจากสกุลของพ่อแม่ตนเองมาอยู่ฝ่ายผู้ชาย ภายใต้อำนาจฝ่ายชายด้วย โดยทั่วไปหนุ่มสาวที่แต่งงานใหม่ มักจะอยู่ร่วมในชายคาเดียวกันกับพ่อแม่ของฝ่ายชาย อันจัดเป็นรูปแบบของครอบครัวแบบชายชลูกชายคนโตมักจะนำครอบครัวของตนแยกเรือนออกไปก่อนเป็นครอบครัวเดี่ยว จนในที่สุดเหลือแต่ครอบครัวของลูกชายคนเล็กซึ่งจะต้องดูแลพ่อแม่และสืบทอดการดูแลบ้านต่อไป ถึงแม้สังคมชาวแม้วจะอนุญาตให้หนุ่มสาวสามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานได้ แต่ก็ต้องระมัดระวังมิให้เป็นการลบหลู่ผู้ใหญ่หรือผีเรือน การแต่งงานมิได้หลายวิธี ตั้งแต่การหมั้นหมายกันตั้งแต่ยังเล็กระหว่างพ่อแม่ทั้งสองฝ่าย การส่งเจ้าแก่ไปสู่ขอโดยตรงจนถึงการลักพาหรือพาหนีโดยฝ่ายชายเป็นผู้กระทำ จากนั้นจึงส่งผู้ใหญ่มาติดต่อแจ้งแก่ฝ่ายหญิง

โดยทั่วไปการแต่งงานตามประเพณีจะเกิดขึ้นหลังจากคู่หนุ่มสาวได้อยู่กินกันมาระยะหนึ่งแล้ว อาจจะ ๑-๒ ปี แล้วแต่จะตกลงกัน มีคู่สามีภรรยาบางคู่ที่อยู่กินกันจนลูกอายุ ๓-๔ ปี แล้วยังไม่เข้าพิธีแต่งงานตามประเพณีก็มี แต่ได้รับทราบกันว่าเป็นคู่สามีภรรยาที่จะต้องทำพิธีแต่งงานในโอกาสต่อไป การแต่งงานนั้นฝ่ายชายจะเป็นผู้จ่ายค่าสินสอดทั้งหมดให้แก่พ่อแม่ของเจ้าสาว ซึ่งในพิธีแต่งงานจะต้องมีเจ้าแก่ของทั้งสองฝ่าย เจ้านั่งเจรจาทอรองคำตัวเจ้าสาวกันจนเป็นที่ตกลงกัน กล่าวได้ว่าโดยทั่วไป ชาวแม้วนิยมครอบครัวแบบพ่อเดียวเมียเดียวแต่ก็อนุญาตให้ชายมีภรรยาหลายคนได้ ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ ต้องการบุตรชายไว้สืบสกุลและความต้องการแรงงานทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

ความเชื่อและพิธีกรรมที่สำคัญ

ชาวเมวมี ความเชื่อถือผีวิญญาณ และการบูชาบรรพบุรุษ สำหรับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น อาจจัดแบ่งได้ดังนี้:

๑) สิ่งศักดิ์สิทธิ์ระดับเทพหรือเทวดา ที่สำคัญมี **เหยื่อโซ่ว** เป็นผู้สร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ **หย่งเหล้า** เป็นผู้ดูแลให้มนุษย์ปฏิบัติตามกฎระเบียบ **ยู่ว้าตัวเต่ง** เปรียบเหมือนพระยม มีหน้าที่ตัดสินให้วิญญาณผู้ตายมาเกิดใหม่ **ถื่อเซ่งถื่อตี** หรือ เซ่งเต้เซ่งเซอ เป็นผีเจ้าที่เจ้าทาง **ก๊ะยั้ง** เป็นผีฟ้าผู้ให้ลูกแก่มนุษย์ที่ต้องการและร้องขอ

๒) **เน้ง** เป็นผีฝ่ายที่คอยต่อสู้กับผีร้าย นับว่ามีบทบาทมากในการบำบัดรักษาผู้ป่วย ที่เชื่อกันว่าเกิดจากการที่ขวัญออกจากร่างไป **ผีเน้ง**จะช่วยรักษาผู้ป่วยโดยผ่านร่างทรงของหมอผีทรง หรือโดยคำเชื้อเชิญของหมอผีคาถาให้มาช่วย

๓) **ต้า** (หรือกลิ้งในภาษาม้งจ้วง) จัดเป็นผีทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีทั้งที่ให้คุณและให้โทษ ผีเรือนเรียกว่า **ต้าโหวง** ซึ่งประกอบด้วยผีประตู ผีเสาเรือน ผีเกะ ผีหิ้งผี ผีเตาไฟใหญ่ ผีเตาไฟเล็กและผีบรรพบุรุษ นอกจากนั้นจะเป็นผีทั่ว ๆ ไป เช่น ผีน้ำ ผีป่า ผีถ้ำเป็นต้น ส่วนผีซึ่งจัดว่ามีหน้าที่คร่าชีวิตมนุษย์เรียกว่า **ต้าซื่อ(น)หย่ง**

ชาวเมวจึงเชื่อว่ามนุษย์มีส่วนของร่างกายและขวัญวิญญาณ หากขวัญออกจากร่างกายไปด้วยสาเหตุใดก็ตามจะทำให้คนผู้นั้นล้มเจ็บลง จึงจำเป็นต้องหาวิธีนำขวัญกลับมาซึ่งร่างของผู้ป่วยนั้น เพื่อจะได้หายเป็นปกติ นอกจากนี้พวกเขายังเชื่อในการเวียนว่ายตายเกิดด้วย ดังนั้นพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ จึงมักจะเกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของคนโดยตรง เช่น การเรียกขวัญ เรียกว่า **ฮูปลี่** เป็นการเรียกให้ขวัญผู้ป่วยกลับมาเข้าร่างเดิม

ประเพณีสำคัญในรอบปี

ประเพณีสำคัญที่สุด คือ ประเพณีฉลองปีใหม่ ซึ่งจะมีขึ้นในช่วงขึ้น ๑-๓ ค่ำของเดือนแรกในรอบ ๑๒ เดือนตามระบบจันทรคติ การนับระบบจันทรคติของชาวเมว เป็นการนับต่อเนื่องถึง ๓๐ ค่ำ จึงเรียกพิธี ปีใหม่ว่า **น่อเปี๊ใจ้ว** หรืออาจแปลว่า กินสามสิบ ซึ่งถือว่าเมื่อครบ ๓๐ ค่ำของเดือนสุดท้ายของปี ก็เป็นอันสิ้นสุดปีเก่าเข้าสู่ปีใหม่ ดังนั้น ในช่วงขึ้น ๑-๓ ค่ำ ทุกคนจะไม่ไปไร่ แต่จะแต่งตัวด้วยชุดใหม่ หนุ่มสาวจะเล่นเกมโยนลูกบอลผ้าสีดำนัน ในขณะที่พวกผู้ชายจะนิยมเล่นลูกข่างกัน มีการทำขนมแข่งข้าวเหนียวแจกจ่ายกัน มีการเชิญเพื่อนบ้านญาติพี่น้อง มารับประทานอาหารร่วมกัน โดยทั่วไปวันฉลองปีใหม่มักจะตกในราวเดือนพฤศจิกายน หรือเดือนธันวาคมของทุกปี ซึ่งมักจะเป็นเวลาที่ชาวบ้านเสร็จกิจการเกี่ยวข้าวกันแล้ว นอกจากประเพณีฉลองปีใหม่แล้ว ชาวเมวยังมีประเพณีที่เป็นวัฏจักรชีวิตทั่วไป คือ ประเพณีการเกิด การแต่งงานและการตาย ที่ยังคงยึดถือกันอยู่อย่างกว้างขวาง กลุ่มที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในวิธีการปฏิบัติอย่างมาก คือ กลุ่มที่ได้หันมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว ทำให้ต้องละทิ้งการปฏิบัติเกี่ยวกับผีต่าง ๆ ลงไป

ความสัมพันธ์กับคนในล้านนา

ในอดีตนั้น ก่อนที่จะมีโครงการพัฒนาเข้าไปยังหมู่บ้านชาวเขา โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า ชาวแม้วมีความสัมพันธ์กับชาวพื้นราบค่อนข้างน้อย แม้การแต่งงานข้ามเผ่ากันก็ทำได้ยาก จีนฮ่อคูจะมีความสัมพันธ์กับชาวแม้วในทางการค้ามากกว่าชาวพื้นราบ เนื่องจากสมัยก่อนพ่อค้าจีนฮ่อจะใช้ม้าต่างบรรทุกสินค้าหลากหลายชนิดเดินทางขึ้นไปค้าขายถึงหมู่บ้านชาวเขา รวมทั้งการรับซื้อฝิ่นจากชาวเขาด้วย ความสัมพันธ์นี้ทำให้ชาวแม้วจำนวนมากสามารถพูดภาษาจีนฮ่อได้ และเป็นที่น่าสนใจว่าในพื้นที่ที่ชาวแม้วอยู่ร่วมกับชาวกะเหรี่ยง พวกเขายังสามารถเรียนรู้และพูดภาษากะเหรี่ยงได้ ความสัมพันธ์กับชาวเขาเผ่าอื่น ๆ นั้น ชาวแม้วมักจะเป็นผู้จ้างแรงงานมากกว่าเป็นแรงงานรับจ้าง การเป็นแรงงานรับจ้างมักจะเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านตนเองเป็นส่วนใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดน่านในอดีต ทั้งชาวเขาและชาวพื้นราบมักจะต้องเดินทางไปซื้อเกลือที่บ้านบ่อเกลือ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด โดยเฉพาะชาวแม้ว หลังการเก็บเกี่ยวข้าวจะนิยมเดินทางพร้อมม้าต่างเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ เพื่อมาซื้อเกลือที่บ่อเกลือ ความสัมพันธ์กันจึงอยู่บนพื้นฐานของการค้าขายเป็นสำคัญ

ที่มาของข้อมูล

“กลุ่มชาติพันธุ์ในล้านนา : ของ.” 2546. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 23 กันยายน จาก <http://www.lannaworld.com/nation/maew.htm>.